

گزارش تحلیلی شاخص مدیران خرید(شامخ) آبان ماه

۰۰۶۰۰۸۸۷۳-۰۵۴۰۰۸۸۷۳-۸۸۷۵۳۳۷۵-۸۸۷۵۳۳۷۶-۲۱ (+۹۸)

info@bcr.ir، ۲۱ ۸۸۷۵۳۳۷۶ (+۹۸)

bcr.ir

این گزارش بر اساس داده‌های رسمی و معتبر تهیه شده است و شامل تحلیل‌های کارشناسی دقیق می‌باشد تا تصویری شفاف از وضعیت اقتصادی ارائه دهد.

تهیه و تدوین گزارش

• تیم کارشناسی اقتصادی: محسن امینی، علی آقانصیر

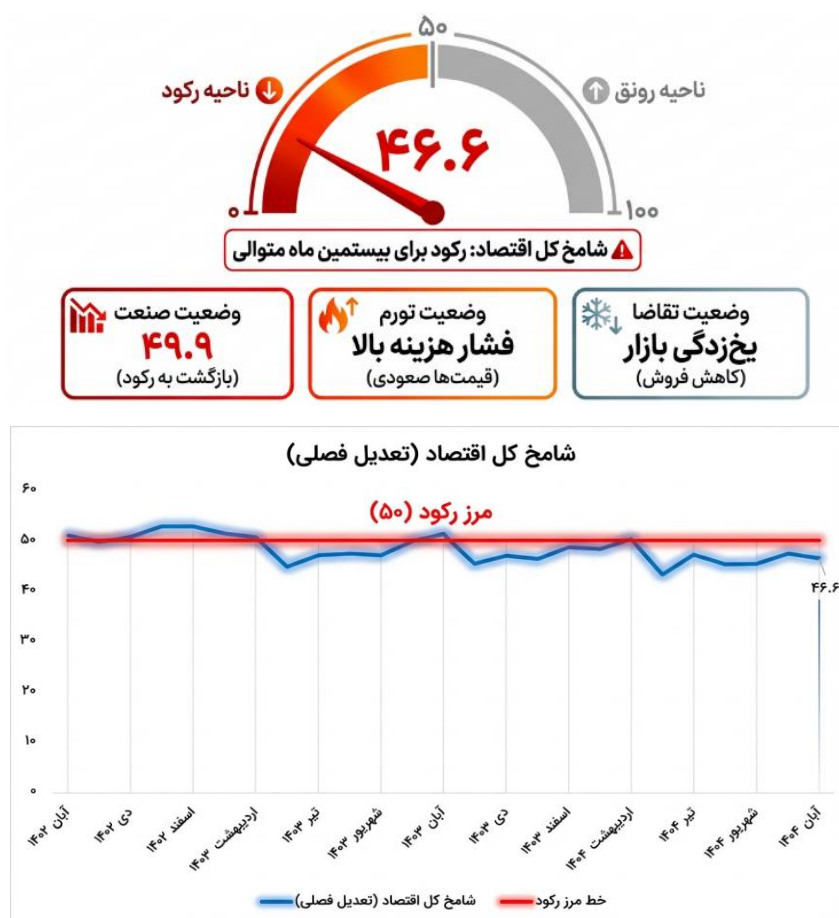
نظارت و تایید نهایی

• مدیر مطالعات کلان و جمع‌آوری داده: نسرین باقری

تهیه شده در واحد مطالعات کلان شرکت رتبه بندی اعتباری برهان

در میان طیف وسیع شاخص‌های اقتصادی که توسط نهادهای بین‌المللی منتشر می‌گردد، شاخص مدیران خرید (PMI) که در ایران با نام اختصاری «شامخ» شناخته می‌شود، از جایگاه و اعتبار ویژه‌ای برخوردار است. این شاخص که مقبولیت گسترده‌ای نزد کشورهای توسعه‌یافته دارد، هم‌اکنون با گردآوری داده‌های حاصل از ۲۹ هزار بنگاه بخش خصوصی در بیش از ۴۰ کشور جهان محاسبه می‌شود. ماهیت این شاخص بر پایه پایش‌های میدانی (پرسشنامه‌ای) استوار است و قادر است تصویری شفاف، آنی و دقیق از نوسانات اقتصاد کلان، به‌ویژه سیکل‌های تجاری رونق و رکود در دو حوزه صنعت و خدمات را ترسیم نماید.

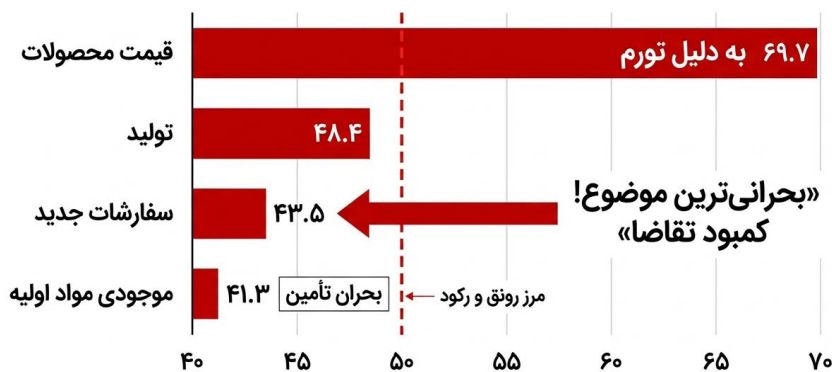
داده‌های استخراج‌شده از شامخ در آبان ۱۴۰۴، مؤید تثبیت وضعیت «رکود تورمی» در اقتصاد کلان ایران است. شاخص کل اقتصاد با تنزل به سطح ۴۶.۶، برای بیستمین ماه متوالی در ناحیه انقباض (زیر ۵۰) قرار گرفته است که نشان‌دهنده فرسایش ساختاری توان تولید و تقاضا است. نکته حائز اهمیت راهبردی، بازگشت شاخص بخش صنعت به سطح ۴۹.۹ (مرز رکود) پس از یک دوره کوتاه انبساط در ماه قبل است. تحلیل هم‌زمان نرخ تورم نقطه به نقطه و شاخص‌های شامخ نشان می‌دهد که بنگاه‌ها با پدیده «تنگنای نقدینگی» مواجه‌اند: از یک سو فشار هزینه نهاده‌ها، نقدینگی را می‌بلعد و از سوی دیگر، کاهش تقاضای مؤثر مانع از تبدیل کالا به نقدینگی می‌شود.

الف) تحلیل شاخص کل اقتصاد

اقتصاد کلان ایران در آبان ماه همچنان درگیر رکود تورمی است.

- **شاخص کل (۴۶.۶):** افت ۰.۴ واحدی نسبت به ماه قبل، نشان‌دهنده فرسایش مداوم فعالیت‌های کسب‌وکار است.
- **سفارشات جدید (۴۳.۵):** این شاخص بحرانی‌ترین وضعیت را دارد. عدد ۴۳.۵ نشان‌دهنده افت شدید تقاضای مؤثر است. وقتی سفارشات جدید تا این حد پایین است، انتظار بهبود تولید در ماه‌های آتی دشوار است.
- **موجودی مواد اولیه (۴۱.۳):** سقوط این شاخص به پایین‌ترین سطوح، زنگ خطری برای زنجیره تأمین است. کمبود نقدینگی و نوسانات ارزی مانع از رشد موجودی انبارها شده است.
- **قیمت محصولات (۶۹.۷):** با وجود رکود تقاضا، قیمت‌ها همچنان صعودی است (تورم فشار هزینه). این موضوع حاشیه سود بنگاه‌ها را تهدید می‌کند.

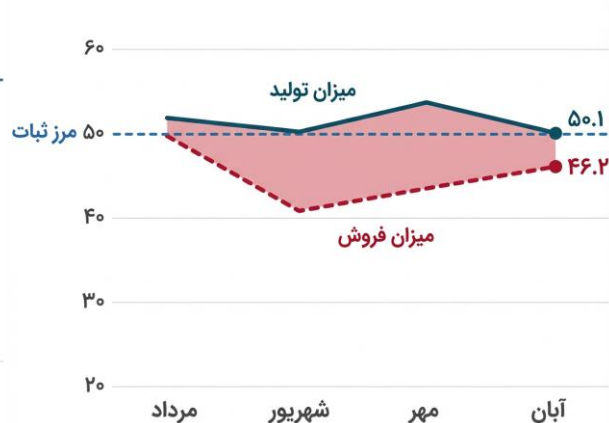
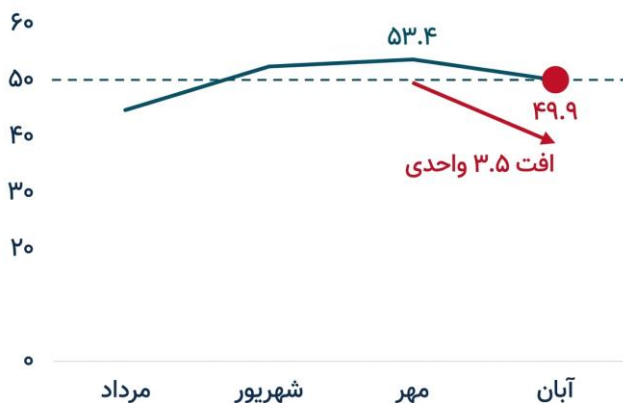

ب) تحلیل شاخص بخش صنعت

بخش صنعت که موتور محرک تولید است، نتوانست روند مثبت مهرماه را حفظ کند.

- **شاخص کل صنعت (۴۹.۹):** سقوط ۳.۵ واحدی نسبت به مهرماه (۵۳.۴) نشان می‌دهد که رونق ماه گذشته پایدار نبوده و صرفاً یک نوسان موقت بوده است.
- **میزان فروش (۴۶.۲):** در حالی که تولید صنعت در مرز ۵۰.۱ (ثبات) قرار دارد، فروش به ۴۶.۲ سقوط کرده است. این شکاف به معنای تولید برای انبار و عدم توانایی در نقد کردن کالای ساخته شده است.
- **موجودی محصول نهایی (۵۰.۳):** عبور این شاخص از ۵۰ در کنار افت فروش، تأییدکننده فرضیه "انباشت ناخواسته موجودی کالا" است که نقدینگی بنگاه‌ها را قفل می‌کند.
- **سفارشات جدید (۵۰.۳):** اگرچه هنوز بالای ۵۰ است، اما سقوط شدید آن از ۵۷.۷ در ماه قبل، نشان‌دهنده ترمز شدید در تقاضای صنعتی است.

شاخص کل صنعت

در این بخش تغییرات ماهانه داده‌های تعدیل شده برای هر دو بخش بررسی می‌شود:

شاخص تعدیل شده	کل اقتصاد (مهر)	کل اقتصاد (آبان)	تغییر	صنعت (مهر)	صنعت (آبان)	تغییر	تحلیل مقایسه‌ای
شامخ کل	۴۷.۰	۴۶.۶	-۰.۴	۵۳.۴	۴۹.۹	-۳.۵	صنعت با شتاب زیادی نزولی شد؛ کل اقتصاد در رکود تثبیت شد.
تولید	۴۷.۷	۴۸.۴	+۰.۷	۵۴.۰	۵۰.۱	-۳.۹	واگرایی: تولید کل اندکی بهتر شد، اما تولید صنعتی کاهش یافته است.
سفارشات جدید	۴۵.۲	۴۳.۵	-۱.۷	۵۷.۷	۵۰.۳	-۷.۴	کاهش تقاضا در صنعت؛ افت ۷.۴ واحدی معنادار است.
فروش	۴۸.۰	۴۷.۶	-۰.۴	۵۵.۱	۴۶.۲	-۸.۹	بحران فروش در صنعت؛ کاهش ۹ واحدی فروش صنعتی هشداردهنده است.
قیمت مواد اولیه	۸۵.۶	۸۰.۹	-۴.۷	۷۷.۱	۷۷.۳	+۰.۲	فشار تورمی در صنعت همچنان افزایشی است، اما در کل اقتصاد اندکی تعدیل شده.
انتظارات آینده	۵۵.۷	۶۲.۸	+۷.۱	۶۰.۴	۵۸.۱	-۲.۳	پارادوکس انتظارات: کل اقتصاد خوش‌بین‌تر شده (احتمالاً بخش خدمات)، اما صنعت‌گران بدبین‌تر شده‌اند.

انتظارات تولید آینده: کل اقتصاد

انتظارات تولید آینده: بخش صنعت

- **واگرایی صنعت و کل اقتصاد:** در طول یک سال گذشته، بخش صنعت نوسانات سینوسی زیادی داشته (که گاه به بالای ۵۰ رفته و برگشت)، اما کل اقتصاد به طور مداوم زیر خط رکود حرکت کرده است. این نشان می‌دهد بخش خدمات و ساختمان (سایر اجزای کل اقتصاد) وضعیت بدتری نسبت به صنعت دارند.
- **فرسایش قدرت خرید:** روند نزولی شاخص سفارشات جدید و فروش در نیمه دوم سال ۱۴۰۴ تشدید شده است. این روند تأیید می‌کند که رکود از سمت عرضه (مشکلات تولید) به سمت تقاضا (بی‌پولی مشتری) تغییر ماهیت داده است.
- **چسبندگی تورم تولید:** شاخص قیمت مواد اولیه در تمام طول سال بالای ۷۰ و ۸۰ بوده است. این تورم مزمن، ساختار مالی شرکت‌ها را ضعیف کرده و نیاز به سرمایه در گردش را به شدت افزایش داده است.
- **قفل‌شدگی نقدینگی در دارایی‌های راکد:** بنگاه‌ها با هزینه تأمین مالی بالا (نرخ بهره مؤثر) و تورم نهاده‌ها مواجه‌اند، اما به دلیل رکود سمت تقاضا، در تبدیل چرخه عملیاتی خود به نقدینگی با چالش مواجه‌اند.
- **تغییر فاز از «کمبود نیرو» به «تعدیل نیرو»:** در سال ۱۴۰۲ و اوایل ۱۴۰۳، گزارش‌ها بیشتر بر «عدم تمایل نیروی کار به اشتغال با دستمزدهای فعلی» تأکید داشتند (تورم بالا باعث شده بود کار کردن برای کارگران صرفه اقتصادی نداشته باشد). اما از اواسط ۱۴۰۳ و به ویژه در ۱۴۰۴، با عمیق‌تر شدن رکود و کاهش سفارشات، بنگاه‌ها به سمت «تعدیل نیرو» برای بقا حرکت کرده‌اند. شاخص استخدام در آبان ۱۴۰۴ در بخش صنعت (۴۸.۴) و کل اقتصاد (۴۹.۰) زیر ۵۰ تثبیت شده است که سیگنال خطرناکی برای بازار کار است. معمولاً شاخص استخدام با یک وقفه زمانی نسبت به تولید واکنش نشان می‌دهد. اما در این دو سال، به دلیل شوک‌های مکرر، بنگاه‌ها در حفظ نیروهای ماهر خود دچار تردید شده‌اند. در ماه‌هایی که تولید به دلیل قطعی برق متوقف شده (مثل مرداد ۱۴۰۴)، شاخص استخدام نیز به شدت افت کرده است.

مقایسه شامخ کل اقتصاد و شامخ صنعت (تعدیل فصلی شده)

